

Rozdział 3

Polityka publiczna i regulacje dotyczące kryptowalut

Magdalena Stawicka

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: magdalena.stawicka@ue.wroc.pl
ORCID: 0000-0002-2529-6878

Cytuj jako: Stawicka, M. (2023). Polityka publiczna i regulacje dotyczące kryptowalut. W: W. Michalczyk (red.), *Ku kryptofinansom? Poszukiwanie miejsca kryptowalut we współczesnych finansach międzynarodowych* (s. 73-96). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: W rozdziale zaprezentowano uwarunkowania instytucjonalne o charakterze prawnym i ekonomicznym, istotne dla rozwoju rynku kryptowalut na świecie. Omówiono regulacje prawne wybranych gospodarek, takich jak Chiny, USA, Rosja, Szwajcaria, Japonia, Singapur, a także Unii Europejskiej, w tym Polski. Przedstawiono również tematykę opodatkowania kryptowalut podatkiem dochodowym oraz podatkiem od towarów i usług.

Słowa kluczowe: prawo, kryptowaluty, podatek dochodowy, podatek VAT.

3.1. Wprowadzenie

Druga połowa 2020 r. była przełomowa dla rynku kryptowalut ze względu na duży wzrost kursu bitcoina, tj. o 50% w ciągu miesiąca oraz o 300% w stosunku do roku poprzedniego. Dodatkowo umacnianie się znaczenia altcoinów, stablecoinów, spore inwestycje klientów instytucjonalnych, pojawianie się nowych kryptowalut i tokenów przyczyniły się do zwiększenia świadomości o wartości, jaką mają kryptowaluty oraz technologie oparte na blockchainie. Jednak od lat jest obserwowana zmieniająca się rola i postać pieniądza, który obecnie w coraz mniejszej mierze ma charakter fizyczny, a częściej jest to pieniądz elektroniczny w formie zapisów komputerowych. To sprawiło, iż kontrola władz nad jego podażą jest trudniejsza, a pokusą zwiększania jego ilości, bez pokrycia w pracy czy wydajności gospodarek, znacznie większa. Dotychczas rządy wielu krajów odnosiły się do kryptowalut sceptycznie, jednakże popularność oraz potencjał kryptowalut skłoniły władze niektórych państw

do zwiększenia zainteresowania tą walutą cyfrową, a nawet stworzenia własnej cyfrowej waluty narodowej (CBDC), wydawanej oraz kontrolowanej przez instytucje publiczne. Innym bodźcem, mającym silny wpływ na podjęcie próby wprowadzenia światowych regulacji dotyczących kryptowalut była widoczna intensyfikacja wykorzystywania kryptowalut i ich giełd przez przestępców do prania brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Starania wybranych krajów o wyeliminowanie takich transakcji z rynku (np. dyrektywa AML) okazały się niewystarczające, ze względu na to, że dostęp do walut wirtualnych jest relatywnie łatwy, a możliwości ukrycia danych identyfikacyjnych klientów równie proste. Jedynym skutecznym wyjściem z tej sytuacji są globalne procedury i obostrzenia, do stosowania których zobligowany będzie każdy podmiot działający na rynku.

Celem niniejszego rozdziału jest zaprezentowanie uwarunkowań instytucjonalnych o charakterze prawnym i ekonomicznym, istotnych dla rozwoju rynku kryptowalut w Polsce oraz na świecie. Autorka, zestawiając status prawny kryptoaktywów wybranych gospodarek na świecie oraz Polski i wprowadzone dotychczas przez ich władze regulacje w tym zakresie, pokazała różnice w polityce poszczególnych państw oraz konieczność zintensyfikowania prac nad globalnymi, powszechnie obowiązującymi przepisami, które ujednoczą otoczenie regulacyjne oraz nadzorcze związane z aktywami cyfrowymi w Unii Europejskiej oraz na świecie.

3.2. Prawny status kryptowalut na świecie

Kryptowaluty są największą podgrupą walut alternatywnych, których zadaniem jest uzupełnienie lub zastąpienie istniejących systemów pieniężnych. Koncepcja zdecentralizowania systemu płatności elektronicznych powstała jeszcze w latach 90. ubiegłego wieku, jednakże działania w tym zakresie zostały zintensyfikowane w latach 2008 i 2009, po wystąpieniu kryzysu finansowego. Mimo wzrostu zainteresowania nowymi, innowacyjnymi możliwościami inwestycyjnymi oraz pojawienia się giełd kryptowalut, w 2011 r. rynek walut cyfrowych przeżywał kryzys spowodowany m.in. włamaniami hakerów. Dodatkowo w wielu krajach zarówno sprzedaż, jak i kupno kryptowalut od osób fizycznych i firm z doliczeniem marży uznawane było za zwykłą usługę elektroniczną i wiązało się z koniecznością opodatkowania takiej transakcji podatkiem VAT, co było czynnikiem zniechęcającym do inwestowania w kryptowaluty. Dopiero w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznano, iż „transakcje polegające na wymianie waluty tradycyjnej na walutę wirtualną bitcoin, i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty marży, którą stanowi różnica pomiędzy ceną, po której jest nabywana, a ceną, po jakiej jest sprzedawana, stanowią odpłatne świadczenie usług”, a usługi takie są zwolnione od płacenia tego podatku na mocy wspomnianej dyrektywy (Orzeczenie, 2015). Prowadzona do 2013 r. polityka władz na świecie wobec kryptowalut była skupiona przede wszystkim na kwestiach definicyjnych walut cyfrowych, dodatkowo poruszano również sprawy

związane z bezpieczeństwem narodowym w związku z realizacją takich transakcji oraz ich możliwym opodatkowaniem.

Mimo upływu lat prace legislacyjne, szczególnie te o charakterze globalnym, nadal nie zostały ukończone, a gospodarka światowa nie opracowała jeszcze ostatecznego podejścia do regulacji kryptowalut. Niemniej jednak, mimo wielu fluktuacji na rynku kryptowalut, postaw niechęci lub akceptacji ze strony władz poszczególnych gospodarek, waluta cyfrowa od wielu lat przestała już być tylko innowacyjną formą pieniądza o wirtualnym charakterze, ale stała się znaczącym uczestnikiem życia społeczno-gospodarczego na świecie.

W listopadzie 2021 r. cena bitcoina osiągnęła poziom niemal 70 000 USD, a łączna wartość wszystkich kryptowalut przekroczyła kwotę 3 bln USD, uzyskując wzrost roczny na poziomie 500 mld USD (Hammond i Ehret, 2022). Cyfrowymi aktywami zainteresowały się banki centralne na całym świecie, badając możliwości stworzenia własnych cyfrowych walut, oraz inwestorzy instytucjonalni.

Zainteresowanie rynkiem kryptowalut przez coraz szersze grono odbiorców, już nie tylko indywidualnych, wymaga międzynarodowej koordynacji oraz wprowadzenia ujednoczonych regulacji prawnych. Dotychczasowe stanowiska krajów wobec kryptowalut były i są różne, od wprowadzenia całkowitego zakazu, po pełne przyzwolenie dla tego typu transakcji. Zauważalne jest jednak to, iż w gospodarkach wschodzących stosowane są surowsze regulacje niż w gospodarkach dobrze rozwiniętych, choć i to nie jest regułą. Takie podejście może być uwarunkowane tym, iż państwa rozwijające się są bardziej wrażliwe na ryzyko związane z kryptowalutami, a tym samym ostrożniejsze w liberalizowaniu dostępu do tego typu usług. Ponadto brakuje teorii ekonomicznych, które opisywałyby zasady funkcjonowania kryptowalut, a decyzje władz krajowych wynikają z regulacji innych krajów dostosowanych do prawodawstwa krajowego bądź próbuje się je interpretować na podstawie dotychczasowego stanu prawnego. Władze krajowe oddziałują tym samym za pomocą oświadczeń, dyskusji, rekomendacji, z niewielką liczbą aktów prawnych, przy braku ustaw dotyczących kryptowalut. Jest to zrozumiałe, ponieważ nie ma historycznych doświadczeń regulujących nową, innowacyjną formę pieniądza, zyskującą z roku na rok coraz większe znaczenie na świecie. Jednakże konieczne są zupełnie nowe uregulowania, które nie będą jedynie adaptacją przeszłych rozwiązań, a będą uzupełnieniem rynku, na którym brakuje dóbr publicznych, takich jak prawo i bezpieczeństwo (Bartkowiak i Wachowiak, 2014).

3.2.1. Chiny

Podobnie jak w wielu innych krajach świata Chiny w stosunku do regulacji dotyczących kryptowalut przyjęły postawę wyczekującą. Choć systemy wirtualnej wartości pojawiły się w Chinach już przed rokiem 2010, a w 2011 r. uruchomiono pierwszą chińską giełdę bitcoina (BTCChina), to nadal kryptowaluta oceniana była przez

chińskich ekspertów negatywnie, a wszelkie transakcje były kojarzone z oszustwami i powiązaniem z czarnym rynkiem. Dopiero gdy chińska organizacja charytatywna One Foundation ogłosiła, że akceptuje bitcoina, będącego wówczas jedyną kryptowalutą na świecie, pojawiły się pozytywne raporty oraz wzrost jego ceny o 800% w ciągu zaledwie 2 miesięcy. W grudniu 2013 r., w chwili wzrostu popularności kryptowalut na świecie, w tym w Chinach, Ludowy Bank Chin zakazał instytucjom finansowym oraz instytucjom usług płatniczych realizowania transakcji biznesowych (zakup towarów i usług) przy użyciu bitcoina. Celem tej decyzji było zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom chińskim, wskazując na anonimowość transakcji kryptowalut będących zachętą dla oszustw finansowych oraz na ich spekulacyjny charakter mogący mieć wpływ na stabilność waluty narodowej (Ramasastry, 2014). Rząd chiński twierdził, że dzięki wprowadzonym restrykcjom zwiększył nadzór nad stronami internetowymi związanymi z kryptowalutami, a także zmniejszył ryzyko prania brudnych pieniędzy z wykorzystaniem waluty cyfrowej (Xie, 2019). Mimo wprowadzenia zakazu władze chińskie nie uznały kryptowalut za nielegalne i nie zdecydowały się na całkowite wyeliminowanie pieniądza cyfrowego z obrotu, co pozwoliło inwestorom na swobodne dokonywanie wymiany bitcoina oraz innych walut online. Dostęp do taniej energii elektrycznej oraz pojawienie się na rynku firmy Bitmain, jednego z pierwszych producentów sprzętu do wydobywania kryptowalut, sprawiły, iż rynek kryptowalut rozwijał się bardzo dynamicznie aż do 2017 r., kiedy to rząd chiński wprowadził nakaz zaprzestania działania wszystkich giełd kryptowalut w kraju. Wiele wiodących platform musiało przenieść się do bardziej przyjaznych jurysdykcji, a zakazy po raz kolejny miały ogromny wpływ na ceny kryptowalut, doprowadzając w 2018 r. do największych załamań notowań w jego historii. Mimo to w tym samym roku Chiny wydały kolejny dokument, w którym oficjalnie zakazały wszelkiej działalności kryptowalutowej podmiotom komercyjnym, w tym organizowania jakichkolwiek wydarzeń lub prowadzenia aktywności związanych z kryptowalutami. Kolejne lata, to przede wszystkim kampanie przeciwko „kopaniu” oraz obrotowi kryptowalutami, by w 2021 r. zintensyfikować walkę z tą formą działalności na rynku przez wprowadzenie zakazu wydobywania bitcoina oraz nakazanie wyłączenia „koparek”. Ostatecznie firmy zostały zmuszone do całkowitego zamknięcia swoich działań lub przeniesienia się do krajów o korzystniejszym otoczeniu regulacyjnym (Zhang, 2022).

3.2.2. USA

Rola Stanów Zjednoczonych w globalnych przepływach pieniężnych od zawsze była istotna, a w obecnym systemie fiducyjnym dolar amerykański pozostaje od lat najbardziej pożądaną walutą w całej społeczności międzynarodowej. Korzyści płynące z tej sytuacji oraz ciągłe dążenie do zapewnienia stabilności amerykańskiej gospodarki jest wystarczającą motywacją dla jej rządu i instytucji finansowej, aby monitorować każdy rozwój alternatywnej waluty, która mogłaby stać się zagrożeniem dla

silnej pozycji dolara amerykańskiego na świecie. Choć rynek kryptowalut w USA jest imponujący pod względem obrotów, to dotychczas zauważalna była duża niepewność regulacyjna. W kwietniu 2022 r. do obiegu legislacyjnego wprowadzono zaktualizowany projekt ustawy regulujący rynek emitentów kryptowalut, dealerów, giełd i twórców stablecoinów, poddając je kontroli regulacyjnej amerykańskiej Komisji ds. Handlu Towarowymi Kontraktami Terminowymi (CFTC). Do sierpnia 2022 r. w Stanach Zjednoczonych wprowadzono trzy różne projekty ustaw, które upoważniają CFTC do regulowania rynku kryptowalut. Pierwsza ustawa – Digital Commodities Consumer Protection Act of 2022 – upoważnia CFTC do wyłącznego sprawowania kontroli nad rynkiem spot towarów cyfrowych, co ma doprowadzić do większej ochrony konsumentów, integralności rynku i innowacji w przestrzeni towarów cyfrowych (Digital Commodity..., 2022). W ustawie Responsible Financial Innovation Act zaproponowano definicje prawne aktywów cyfrowych i walut wirtualnych oraz dokonania rozróżnienia między aktywami cyfrowymi, które są towarami, jako aktywa pomocnicze, a tymi, które są papierami wartościowymi. Dodatkowo CFTC ma być odpowiedzialna za nadzorowanie wirtualnych aktywów w celu ograniczenia oszustw i innych nielegalnych działań (World Economic Forum, 2022). Trzecią ustawą jest Digital Commodity Exchange Act of 2022, zgodnie z którą Kongres ma wspierać amerykańskie innowacje oraz wzrost liczby miejsc pracy w branży technologicznej, tworząc jasny proces obiegu i handlu towarami cyfrowymi. Te trzy dokumenty legislacyjne świadczą, iż prace nad regulacjami z zakresu kryptowalut w amerykańskiej gospodarce zostały zintensyfikowane. Jednakże wśród władz USA można zauważyć skrajne podejście do ich wprowadzenia, od takich, które rekomendują surowsze regulacje dla tego typu transakcji, po głosy opowiadające się za złagodzeniem obciążeń w podatku od transakcji kryptowalutowych w celu dodatkowego zwiększenia ich atrakcyjności i opłacalności. Szczególnie byłoby to istotne w przypadku małych, codziennych transakcji, które pod względem podatków są dla budżetu państwa obojętne, a wykorzystanie kryptowalut jako alternatywnej metody płatności dla transakcji detalicznych może również się przyczynić do rozwoju zdecentralizowanej infrastruktury blockchain.

3.2.3. Rosja

Podejście do kryptowalut w gospodarce rosyjskiej było bardzo zmienne i skrajne, od okresów zakazu, stanowczej negacji walut wirtualnych, po próby aprobaty oraz zafascynowania. W 2014 r. Bank Centralny Federacji Rosyjskiej stwierdził, że oparta na bitcoinie wymiana dóbr i usług ma charakter wątpliwy i jest powiązana z praniem pieniędzy oraz wspieraniem aktów terroryzmu. Konsekwencją tego było zalecenie banku skierowane do osób indywidualnych i podmiotów gospodarczych, aby zrezygnowały z tego typu transakcji. Stanowisko Rosji było wówczas zbieżne z podejściem Chin i Tajlandii do bitcoina. Dodatkowo coraz częściej pojawiały się

sytuacje, w których blokowano strony internetowe zajmujące się obrotem kryptowalutami, jednakże społeczeństwo oraz przedsiębiorcy akceptujący bitcoina nadal z niego korzystali, czekając na oficjalne regulacje ze strony ustawodawcy. W 2015 r. W. Putin wielokrotnie w swoich wypowiedziach wyrażał przekonanie, iż stanowisko Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej jest zasadne, bo bitcoin jako pieniądź nie jest niczym poparty, ani z niczym powiązany, co jest jego największym mankamentem i może powodować bardzo duże zagrożenie dla gospodarki i stabilności jej finansów. Podkreślił jednak, że samą technologię uważa za ciekawą i bank centralny zajmie się analizą stopnia ryzyka i nie będzie już wprowadzał bardziej restrykcyjnych przepisów w tym zakresie. Wypowiedź ta odebrana została przez zwolenników kryptowalut entuzjastycznie, z oczekiwaniem na bardziej rozsądne przepisy i regulacje w przyszłości. Sceptycy byli jednak pełni obaw, szczególnie że przygotowany przez Ministerstwo Finansów projekt ustawy nie pozwalał na realizowanie legalnych operacji z wykorzystaniem kryptowalut dla firm rosyjskich w kolejnych latach, co było sprzeczne z wyrażanym poglądem prezydenta.

Zdecydowany przełom nastąpił w październiku 2016 r., kiedy to rosyjskie organy podatkowe wydały pismo dotyczące sprawowania kontroli nad obrotem walutami kryptograficznymi, a więc po części zalegalizowały opisywane prawa majątkowe. Wydawać by się mogło, że jest to duży krok w kierunku zaakceptowania oraz zalegalizowania kryptowalut w Rosji, jednakże w 2017 r. rząd rosyjski wraz z bankiem centralnym po raz kolejny rozpoczął działania zmierzające ku ich eliminacji z rynku rosyjskiego. Bitcoin został nazwany piramidą finansową i uznano, że kryptowaluty są wykorzystywane przez przestępców do prania brudnych pieniędzy oraz opłacania nielegalnych transakcji. Kolejny raz zaczęto blokować rosyjskie strony internetowe oferujące konsumentom aktywa cyfrowe jako usługi *peer-to-peer*, informując iż tylko instytucje bankowe lub zarejestrowane giełdy mogą legalnie takie transakcje obsługiwać. Wspomniane instytucje nie były zainteresowane oferowaniem takich usług z powodu niewystarczająco zdefiniowanych przepisów w tym zakresie. Pod koniec roku 2017 stosunek Rosji do walut wirtualnych ponownie się zmienił, a sam W. Putin ogłosił, iż rozpoczynają się prace nad cyfrową gospodarką, której zadaniem będzie wspieranie kryptowalut. Zadeklarował wprowadzenie przepisów, które stworzą ramy funkcjonowania dla firm kryptowalutowych w Rosji, a w przyszłości doprowadzą do kreacji cyfrowej wersji rosyjskiego rubla, CryptoRuble.

W 2018 r. Ministerstwo Finansów Rosji opublikowało projekt ustawy o cyfrowych aktywach finansowych, w której zdefiniowało „górnictwo” jako działalność mającą na celu stworzenie kryptowaluty za wynagrodzeniem. Bitcoin nie został uznany za prawny środek płatniczy, choć wymiana kryptowalut na ruble i walutę obcą była dozwolona, jednak tylko za pośrednictwem autoryzowanych giełd (The Law Library of Congress, 2018). W 2021 r. Centralny Bank Federacji Rosyjskiej ponownie wydał opinię negatywną, iż wzrost wolumenu transakcji kryptograficznych jest bezpośrednim zagrożeniem dla stabilności finansowej państwa i jest planowane

wprowadzenie całkowitego zakazu inwestowania w kryptowaluty. Według oficjalnych danych wolumen rocznych transakcji kryptograficznych w Rosji wynosi ponad 5 mld USD, co czyni Rosjan jednymi z najbardziej aktywnych uczestników rynku kryptowalut na świecie. Po tym, jak zakazano kryptowalut w Chinach, Rosja stała się drugim najpopularniejszym miejscem dla górników migrujących za granicę, szczególnie ze względu na niskie ceny energii.

Wojna w Ukrainie sprawiła, że zainteresowanie kryptowalutami wśród Rosjan jeszcze bardziej wzrosło, szczególnie ze względu na niestabilną sytuację rosyjskiej gospodarki, częstą zmienność kursu rubla oraz obawy o własne oszczędności. Tę sytuację postanowiły wykorzystać władze rosyjskie, przyznając platformie Atomyze Russia oraz największemu rosyjskiemu bankowi – Sberbank Rosii – państwową licencję na obrót aktywami cyfrowymi. Oprócz kryptowalut zostały zaakceptowane również tokeny i mimo załamania się rynku walut cyfrowych na świecie Rosja zdecydowała się na wprowadzenie korzystnych zapisów dotyczących ich opodatkowania. Szczególnie teraz, gdy Unia Europejska nakłada na Rosję różnego rodzaju sankcje, grupy wojskowe i paramilitarne nadal zarabiają miliony dolarów dzięki kryptowalutom, co pozwala im finansować wojnę prowadzoną na Ukrainie.

3.2.4. Szwajcaria

Szwajcaria od dawna jest uważana za miejsce ważne dla rynku kryptowalut. W 2013 r. w odpowiedzi na prośbę członka parlamentu, wyrażającego niepokój potencjałem bitcoina, Rada Federalna Szwajcarii opublikowała raport, w którym stwierdziła, że kryptowaluty nie stanowią zagrożenia dla stabilności finansowej kraju (Federal..., 2014). W 2016 r. rząd szwajcarski ogłosił, że będzie wspierał rozwój technologii blockchain i kryptowalut, a rok później Szwajcarski Urząd Nadzoru Rynku Finansowego (FINMA) opublikował wytyczne dotyczące kryptowalut, które ułatwiły proces tworzenia firm związanych z kryptowalutami w kraju (*Handelsregisteramt...*, 2017). Także w tym samym roku powstał związek Crypto Valley Association, którego cele statutowe zawierały wpis dotyczący utworzenia ekosystemu dla utalentowanych osób i start-upów wokół technologii blockchain, a niedługo później kanton Zug uzyskał przydomek „doliny krypto”.

W 2018 r. FINMA opublikowała wytyczne dotyczące statusu prawnego m.in. kryptowalut, wyróżniając trzy rodzaje tokenów – płatnicze, użytkowe i majątkowe, zastrzegając iż jest to jedynie pewne ich usystematyzowanie, a w praktyce mogą one przyjmować również inną formę hybrydową (FINMA, 2018). Kryptowaluty czy waluty wirtualne nie zostały przy tym zdefiniowane jako legalne, ale stanowisko FINMA jednoznacznie potwierdza, że chociaż technologia blockchain ma innowacyjny potencjał, to działalność ta powinna być prowadzona na warunkach analogicznych do działalności regulowanej. Skoro kryptowaluty mają pełnić te same funkcje, co klasyczne instrumenty finansowe, to powinny być podobnie traktowane również

na gruncie przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy. Największymi restrykcjami są objęte tokeny płatnicze oraz instrumenty imitujące papiery wartościowe, a świadczenie usług związanych z obrotem nimi wymaga uzyskania licencji (Virtual Asset Service Provider) wydawanej przez FINMA oraz wdrożenia procedur przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (AML).

Jednym z najnowszych trendów na rynku finansowym jest pozyskiwanie kapitału przez tzw. Initial Coin Offering. Jest to oferta skierowana na rynek, dla nieograniczonej liczby nabywców, która obejmuje zakup przez inwestora tokenów, które uprawniają go do nabycia określonych praw majątkowych (np. udziału w zysku lub udziału w prawie własności określonych aktywów) lub nabycia określonych uprawnień w ramach tworzonego projektu (np. prawo do decydowania o losie projektu i korzystania z jego funkcjonalności). W ciągu pięciu lat szwajcarski kanton Zug stał się jednym z najpopularniejszych miejsc na świecie do przeprowadzenia ICO. Zarejestrowanych jest tam ok. 200 firm z branży kryptowalutowej i szacuje się, iż 1/3 inwestorów zaliczanych do grupy ICO działa właśnie na terenie wspomnianego kantonu.

Zapowiedzi dotyczące rozwoju rynku kryptowalut w Szwajcarii są bardzo obiecujące. Rząd Szwajcarii deklaruje, że będzie dążył do stworzenia otoczenia regulacyjnego przyjaznego kryptowalutom, jednakże bierze pod uwagę również zagrożenia z nimi związane. Od roku 2023 obywatele Szwajcarii muszą zweryfikować swoją tożsamość podczas przeprowadzania transakcji kryptowalutowych na kwotę ponad 1000 CHF w ciągu 30 dni. Obowiązek ten dotyczyć będzie wyłącznie transakcji polegających na wymianie walut wirtualnych na gotówkę lub na inne anonimowe środki płatnicze i wynika z dostosowywania ustawodawstwa do światowych przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz wyeliminowaniu nadużyć, które zostały zarejestrowane w ostatnim czasie.

3.2.5. Japonia

Od samego początku powiązania kryptowalut z rynkiem japońskim były bardzo silne – po pierwsze ze względu na postać Satoshi Nakamoto, czyli twórcę kryptowaluty bitcoin, a po drugie z powodu obsesji japońskich konsumentów na punkcie nowości i chęci wypróbowania wszystkiego, co jest zaawansowane technologicznie. Co ważne, japońscy konsumenci byli w stanie zobaczyć i przewidzieć implikacje cyfrowej waluty z dużym wyprzedzeniem w porównaniu z bardziej konserwatywnymi konsumentami innych krajów. Inną ważną kwestią, sprzyjającą szybkiemu rozwojowi kryptowalut w Japonii, było rządowe wsparcie dla technologii. Wśród rządzących krajem jest wiele osób, które współpracowały z największymi japońskimi firmami z sektora *high-tech* w trakcie swojej kariery zawodowej i rozumiały, jak istotną rolę odgrywa technologia w każdej gospodarce. Miały zatem silną motywację do wspierania innowacji, co poskutkowało szybkim rozwojem japońskiej gospodarki kryptograficznej.

W 2010 r. z przekształcenia platformy do wymiany kart kolekcjonerskich gry karcianej Magic: The Gathering powstała giełda specjalizująca się w handlu bitcoinem – Mt. Gox, która na początku 2013 r. osiągała obroty odpowiadające 70% całego wolumenu na tym rynku. Już w 2014 r. Mt. Gox z powodu ataków hackerskich zawiesił możliwość wypłaty środków w bitcoinie, giełda została następnie zamknięta, a firma ogłosiła swoją upadłość. Reakcja rządu japońskiego była nietypowa, bo pozostałe giełdy nie zostały zamknięte i nie wprowadzono również zaostrzenia przepisów dotyczących kryptowalut. W tym okresie wdrożono jednak wiele regulacji, które były ukierunkowane na sformalizowanie i monitorowanie inwestycji w kryptowaluty w celu ochrony konsumentów. Nie uchroniło to jednak japońskiego rynku walut wirtualnych od kolejnych cyberataków i tylko w 2018 r. giełdy straciły tokeny NEM o wartości ponad 500 mln USD, z czego największa część pochodziła z platformy CoinCheck (Fortune, 2018).

Pomimo wielu kradzieży, do których dochodzi na giełdach, kryptowaluty są nadal bardzo popularne w Japonii, a organy regulacyjne nie zdecydowały się wprowadzić zakazu korzystania z nich. Od 2016 r. Japonia oficjalnie uznała kryptowaluty za rodzaj pieniędzy służących do dokonywania płatności. Sama ustawa o usługach płatniczych weszła w życie w 2017 r. i według japońskich przepisów kryptowaluta to wartość majątkowa, która może zostać wykorzystana jako zapłata za zakup lub wynajem towarów lub świadczenie usług przez nieokreślone osoby (The Law Library of Congress, 2018). Jest ona ograniczona do wartości majątkowych, które są przechowywane elektronicznie na urządzeniach elektronicznych, a jej wymianą mogą zajmować się wyłącznie operatorzy biznesowi zarejestrowani w odpowiednim lokalnym biurze finansowym. Podmiot ten musi być spółką akcyjną lub firmą zagraniczną zajmującą się wymianą kryptowalut, czyli przedsiębiorstwem, które ma przedstawiciela zamieszkałego w Japonii i biuro w tym kraju. Obowiązkowe jest również wdrożenie procedur AML oraz KYC (*know-your-customer*) przez podmioty, które zajmują się usługami kryptowalutowymi.

W 2020 r. powstało także Japońskie Stowarzyszenie Giełd Walut Wirtualnych (JVCEA) jako organizacja samoregulacyjna dla japońskiego przemysłu kryptowalut. Obecnie zrzesza ono 31 lokalnych giełd kryptowalut i dąży do wydania tzw. zielonej listy, czyli 18 powszechnie akceptowanych kryptowalut, na której znalazłyby się najbardziej popularne kryptowaluty w Japonii, takie jak bitcoin (BTC), ether (ETH), ripple (XRP) i litecoin (LTC).

W kolejnych latach FSA (Financial Services Agency), czyli japoński regulator odpowiedzialny za zapewnienie stabilności japońskiego systemu finansowego, zamierza wprowadzić przepisy dotyczące nowych protokołów bezpieczeństwa oraz dodatkowe obowiązki dla dostawców usług kryptograficznych w zakresie zgłaszania podejrzanych działań.

3.2.6. Singapur

Gospodarka singapurska od wielu lat jest uważana za jedno z najlepszych miejsc do prowadzenia biznesu. Dzięki swojemu pozytywnemu wizerunkowi oraz polityce przyjaznej dla inwestorów zagranicznych przedsiębiorstwa wykorzystujące technologię blockchain oraz kryptowaluty coraz częściej wybierają Singapur jako miejsce prowadzenia swojej działalności. Mimo iż jest to kraj surowy pod względem przepisów, przyjął on zrównoważone podejście do regulacji wobec kryptowalut i jest często określany jako „crypto haven”. Legalność bitcoina i innych kryptowalut jest zdefiniowana w wielu aktach prawnych, dzięki czemu handel kryptowalutami, ich posiadanie i inne działania z nimi związane są legalne. Singapur był jednym z pierwszych krajów, które wdrożyły technologię blockchain oraz rozproszonego rejestru, oprócz takich krajów, jak Szwajcaria czy Estonia. Kryptowaluty czy inne aktywa wirtualne nie są jednak prawnym środkiem płatniczym, a zgodnie z orzeczeniem Singapore’s International Commercial Court cyfrowe waluty od 2019 r. są rodzajem wartości niematerialnych, które mogą być przechowywane pod nadzorem, a zatem są legalne dla osób fizycznych i firm z Singapuru. Również giełdy kryptowalut w tej gospodarce są legalne, pod warunkiem uzyskania przez nie licencji oraz stosowania regulacji singapurskiego banku centralnego (MAS) (Lorenscia, 2021). W ostatnich latach w Singapurze odnotowywano znacznie więcej nadużyć i przestępstw z wykorzystaniem kryptowalut, co spowodowało, iż również w tej gospodarce władze wprowadziły obostrzenia dotyczące promocji waluty cyfrowej, podobnie jak w Hiszpanii i Francji. Opublikowane przez MAS nowe wytyczne, dotyczące cyfrowych tokenów płatniczych (DPT), zabraniają reklam i marketingu tego typu usług. Żadna firma, bank, instytucja płatnicza zajmująca się kryptowalutami nie może reklamować swoich usług w tym kraju, zabronione jest również umieszczanie reklam w transporcie publicznym, na stronach internetowych, w mediach społecznościowych, audycjach i w mediach drukowanych. Władze Singapuru planują wprowadzenie kolejnych regulacji, które mają zwiększyć bezpieczeństwo osób korzystających z walut cyfrowych, jednakże nie planują wprowadzenia zakazu ich wykorzystywania, bo mogą one być kluczowym elementem ich cyfrowej przyszłości.

3.2.7. Unia Europejska

Dokonując analizy dokumentów regulujących problematykę kryptowalut w Unii Europejskiej, można odnaleźć Dyrektywę UE z 2009 r. w sprawie pieniądza elektronicznego, która swoimi zapisami wyznaczyła w pewnym zakresie granice prawne dla alternatywnych metod płatności, jednakże dotyczy ona przede wszystkim pieniądza elektronicznego, który ma jedynie niektóre podobne funkcje jak kryptowaluty (Directive 2009/110/EC...). Najważniejszą różnicą jest to, że pieniądz wirtualny nie jest uważany za legalny środek płatniczy, w przeciwieństwie do innych pieniędzy elektronicznych.

Jedną z pierwszych regulacji dotyczącą bezpośrednio walut cyfrowych w Unii Europejskiej było, wydane w 2015 r. przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, orze-

czenie w sprawie transakcji wymiany tradycyjnej waluty na bitcoina lub inne waluty wirtualne i odwrotnie. Transakcje z użyciem kryptowaluty zostały zdefiniowane jako odpłatne świadczenie usług, jednakże zostały one zwolnione z podatku od towarów i usług (VAT) we wszystkich krajach członkowskich UE ze względu na to, iż nie służą one innym celom niż umarzanie zobowiązań, w związku z czym obowiązująca na gruncie VAT zasada neutralności wymaga, aby były traktowane jak inne środki płatnicze (Case C-264/14, 2015). Kolejnym dokumentem, a zatem krokiem mającym na celu uregulowanie obrotu kryptowalutami w UE był wniosek legislacyjny Komisji Europejskiej z 2016 r., dotyczący przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy, przyjęty przez Parlament Europejski 19 kwietnia 2018 r. (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council Amending Directive (EU), 2015/849...). Unijne organy nadzoru, takie jak: Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA), Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA), wspólnie wydały 12 lutego 2018 r. ostrzeżenie dla konsumentów dotyczące walut wirtualnych, stwierdzając, że są to produkty wysoce ryzykowne i nieuregulowane, nieprzydatne jako produkty inwestycyjne, oszczędnościowe lub planowania emerytalnego (ESMA, 2018). W 2018 r. pojawił się kolejny międzynarodowy akt prawny w zakresie regulacji pieniądza wirtualnego. Była to dyrektywa Parlamentu Europejskiego, która zdefiniowała walutę wirtualną jako wartość cyfrową, która nie jest emitowana lub gwarantowana przez bank centralny lub władze publiczne, nie jest powiązana z istniejącą legalnie walutą na świecie, nie ma statusu waluty ani pieniądza, ale jest akceptowana przez osoby fizyczne i prawne jako środek wymiany i może być przekazywana, przechowywana i sprzedawana drogą elektroniczną (Directive (EU) 2018/843...). Można uznać, iż była to pierwsza prawna konsolidacja definicji kryptowalut na międzynarodowym poziomie legislacyjnym UE. Nie można jej jednak uznać za kompletną z powodu pominięcia technologii blockchainu, dzięki której kryptowaluty mogą funkcjonować. Warto również pamiętać o dyrektywie z 2015 r., która jest dość niekorzystnym aktem prawnym dla użytkowników kryptowalut. Zawarte w niej zapisy są ukierunkowane na ostateczne wyeliminowanie anonimowości w korzystaniu z kryptowalut, co jest tłumaczone walką z terroryzmem i nielegalnymi transakcjami finansowymi, stąd konieczność ulepszeń w prawodawstwie, by przewidywać wszelkie zagrożenia (Directive (EU) 2015/849...). Zasadniczo giełdy kryptowalut mają działać na takich samych zasadach jak inne instytucje finansowe. Oznacza to, że ich działania będą monitorowane przez agencje rządowe oraz zostanie wprowadzona obowiązkowa identyfikacja ich klientów. Obecnie anonimowość jest jednym z głównych powodów tak dużego zainteresowania kryptowalutami, a wprowadzenie obowiązku identyfikacji zmniejszy z pewnością wysoki obecnie poziom zaufania do nich. Co ciekawe, już 2013 r. dowiedziono, iż bitcoin nie jest aż tak anonimowy, jak postrzegają go inwestorzy. W blockchainie zawarta jest cała historia jego drogi od emitenta do portfela finalnego inwestora kryptowalutowego.

Podsumowując, można stwierdzić, że istniejące regulacje dotyczące kryptowalut w Unii Europejskiej są bardzo pobieżne, i choć podjęto pewne kroki w kierunku wprowadzenia ich, to jednak dość powierzchownie dotyczą walut wirtualnych, nie uwzględniając chociażby ich specyfiki. Należy jednak pamiętać, że tworzone dyrektywy unijne są aktami ponadnarodowymi, co oznacza, że kolejno wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej będą musiały podporządkować im swoje ustawodawstwo. Z pewnością w kolejnych latach twórcy dyrektyw będą uwzględniać doświadczenia krajów unijnych w podejściu do walut cyfrowych w ich regulacjach krajowych. Pod koniec czerwca 2022 r. Unia Europejska ostatecznie uzgodniła tymczasową wersję ram rozporządzenia w sprawie rynku kryptoaktywów (MiCA), które najprawdopodobniej wejdzie w życie w 2024 lub 2025 r. Przede wszystkim regulacja będzie miała istotny wpływ na stablecoiny, dla których dzienny limit zostanie ustanowiony na poziomie 200 mln EUR, a nadzór na nimi obejmie Europejski Urząd Bankowy. Ponadto ESMA i EBA będą odpowiedzialne za monitorowanie rynków kryptowalut, a do nadzoru nad centralnym rejestrem dostawców usług w zakresie kryptowalut zostanie utworzony odrębny urząd nadzoru. Planowane jest również obniżenie progu identyfikacji klienta do 1 EUR, podczas gdy obecnie nie ma konieczności stosowania procedur *know-your-customer* (KYC) do kwoty 1000 EUR, jeśli nie występują żadne podejrzenia w stosunku do klienta przeprowadzającego transakcję. Ważną zmianą jest również to, iż firmy spoza Unii Europejskiej stracą możliwość oferowania usług z zakresu kryptowalut na terenie UE (MiCA, 2022).

W regulacji kryptoaktywa są definiowane jako cyfrowe odzwierciedlenie wartości lub praw, które można przenosić i przechowywać w formie elektronicznej z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru lub podobnej. Definicja ta odpowiada definicji „wirtualnych aktywów” przyjętej w zaleceniach Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF). Ma to ujednoczyć regulacje w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (PARP, 2022).

Tabela 3.1. Kraje Unii Europejskiej według podejścia do bitcoina

Kraje, które uznały bitcoina bez utworzenia pełnych regulacji prawnych	Kraje, które uznały bitcoina i zdefiniowały go jako pieniądź elektroniczny
Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Łotwa, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy	Finlandia, Francja
Kraje, które uznały bitcoina i zdefiniowały go jako wartość niematerialną	Kraje, które uznały bitcoina i zdefiniowały go jako oddzielną walutę
Austria	Luksemburg, Malta, Niemcy, Szwecja

Źródło: opracowanie własne.

Działania Unii Europejskiej mogą być początkiem szerszych, globalnych zmian, choć głównym zadaniem nowego prawa ma być przede wszystkim ochrona użytkowników rynku przed jego silną zmiennością oraz podatnością na manipulacje i spekulacje przez wprowadzenie do końca 2023 r. obowiązku przedstawiania przez giełdy kryptowalut zabezpieczenia kapitałowego i zasad ochrony klientów. Trudno jednoznacznie ocenić, czy wprowadzane zmiany będą pozytywnie odebrane przez członków Unii Europejskiej i jej obywateli.

Obecnie we Wspólnocie są kraje, które można uznać za kryptoentuzjastów i to w nich zintensyfikowano prace nad regulacjami w ustawodawstwie krajowym oraz takie, które uznały jedynie jego istnienie i zapewniły mu określoną legalność, czekając na unijne rekomendacje w tym zakresie (tab. 3.1).

3.3. Kryptowaluty w prawie polskim

Rozwój rynku kryptowalut w danej gospodarce zależy od decyzji prawnych władz w stosunku do tego rynku oraz popytu zgłaszanego przez potencjalnych nabywców tego typu aktywów finansowych.

W globalnym raporcie za drugi kwartał 2022 r. irlandzkiego start-upu z branży finansowej, Coincub, Polska została sklasyfikowana na 14 miejscu wśród krajów najbardziej przyjaznych branży kryptowalut i technologii blockchain. Ranking bierze pod uwagę różnego rodzaju parametry sprzyjające rozwojowi wirtualnych walut, takie jak polityka rządu, akceptacja tego sektora rynku finansowego, przepisy podatkowe oraz regulacje czy inne wymogi prawne. W omawianym rankingu na miejscu pierwszym *ex aequo* zostały sklasyfikowane Stany Zjednoczone (3 miejsce w pierwszym kwartale) oraz Niemcy (lider rankingu z poprzedniego raportu). Zarówno Niemcy, jak i USA są to potężne gospodarki kryptograficzne, napędzane głównie przez prywatny popyt na obrót i wydobywanie kryptowalut, mające rozbudowaną sieć bankomatów oferujących bitcoina (bitomatów). Polska została doceniona za rosnący wolumen transakcji kryptowalutami oraz ponadprzeciętną liczbę istniejących już bitomatów. Entuzjastomowi społeczeństwa nie towarzyszą jednak regulacje wprowadzone przez rząd polski oraz instytucje finansowe. Te zdaniem twórców rankingu są zbyt wolne i jest rekomendowane czerpanie doświadczeń z krajów będących na pierwszych miejscach rankingu, które już mają solidne i jasne regulacje zapewniające bezpieczną gospodarkę kryptograficzną (Lea, 2022). Duży potencjał polskiej gospodarki potwierdza również raport „Polak Inwestor 2022”, według którego coraz więcej polskich inwestorów posiada kryptowaluty (ok. 39%) lub zamierza dodać je do swojego portfela inwestycyjnego w najbliższym czasie (25%). Kryptowaluty są obecnie statystycznie czwartym wyborem polskich inwestorów spośród różnych rodzajów dostępnych aktywów. Respondenci najczęściej mają akcje GPW lub New-Connect, nieruchomości oraz kruszce, takie jak złoto czy srebro (IKSYNC.com, 2022).

W Polsce kryptowaluty nie są krajowymi, prawnymi środkami płatniczymi, do których zalicza się zgodnie z polskim ustawodawstwem jedynie banknoty i monety emitowane przez bank centralny, czyli Narodowy Bank Polski. Kryptowaluty są natomiast emitowane w sposób zdecentralizowany i poza jakimikolwiek oficjalnymi strukturami publicznymi. Nie jest również możliwe wskazanie osoby, która wyemitowała (wystawiła, wykreowała) jednostkę kryptowaluty i z tego tytułu uzyskała status dłużnika względem „posiadacza” wyemitowanej jednostki znajdującej się w obiegu (Zacharzewski i Piech, 2017). Kryptowaluty nie wchodzą również w zakres pojęcia „środków pieniężnych” w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych (Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011...). Pojęcie „środków” definiowane jest w niej jako banknoty i monety, zapis księgowy i pieniądz elektroniczny, a takiej formy kryptowaluty nie przyjmują. Wydawać by się mogło, iż pojęcie „pieniądza elektronicznego” jest najbliższe kryptowalutom, bo zgodnie z ustawą jest to „wartość pieniężna przechowywana elektronicznie, wydawana z obowiązkiem wykupu, w celu dokonywania transakcji płatniczych, akceptowana przez inne podmioty niż tylko wydawca”. Jednak kryptowaluty zwykle nie mają wydawcy oraz nie istnieje w stosunku do nich obowiązek wykupu. Nie mają także charakteru instrumentu finansowego, bo zamknięty katalog instrumentów finansowych wskazuje ustawa o obrocie instrumentami finansowym, a kryptowaluty nie mieszczą się w żadnej z wymienionych w tym katalogu kategorii (Ustawa z dnia 29 lipca 2005...).

26 czerwca 2017 r. minął termin na wdrożenie przez państwa członkowskie Unii Europejskiej omówionej wcześniej dyrektywy Parlamentu i Rady (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Polska skorzystała z rozwiązania zawartego w art. 4 IV dyrektywy AML i w ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i umieściła przepisy dotyczące kryptowalut (Ustawa z dnia 1 marca 2018...).

W art. 2 ust. 2 pkt 26 ustawy zdefiniowano walutę wirtualną, przez którą rozumie się „cyfrowe odwzorowanie wartości, które nie jest a) prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej, b) międzynarodową jednostką rozrachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące, c) pieniądzem elektronicznym w rozumieniu Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, d) instrumentem finansowym w rozumieniu Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, e) wekslem lub czekiem oraz jest wymienne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i jest akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego”.

Dotychczas w polskim ustawodawstwie brakowało doprecyzowania, który podmiot jest zobowiązany do informowania o transakcjach zaliczanych do „podejrzanych”. Regulacja nałożyła ten obowiązek na platformy wymiany walut i to one zostały zobowiązane do oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w związku z transakcjami realizowanymi przy użyciu ich platformy. Dodatkowo zostały one zobligowane do przekazywania generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej informacji o wpłatach lub wypłatach środków powyżej kwoty 15 tys. euro.

Kolejną regulację, w której pojawił się podział kryptowalut, opublikował w 2020 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, dzieląc je na kilka kategorii, takie jak (UKNF, 2020):

- Tokeny płatnicze – zwane kryptowalutami lub walutami wirtualnymi – uznawane za alternatywę dla pieniądza emitowanego przez banki centralne, będącego oficjalnym środkiem płatniczym. Mają one służyć jako środek wymiany dla dóbr i usług, nie są emitowane przez bank centralny lub inny organ publiczny, a użycie ich w transakcji może zaistnieć dopiero wtedy, gdy wierzyciel wyrazi wolę ich przyjęcia.
- Tokeny użytkowe – rodzaj kryptoaktywów umożliwiających użytkownikom nabywanie towarów lub usług, które oferuje lub będzie oferował w przyszłości wydawca tokenów, lub uprawniających do uzyskania zniżki za takie towary lub usługi.
- Tokeny inwestycyjne – aktywa przybierające cechy zbliżone do instrumentów finansowych i wiążące się z wysokim ryzykiem oraz wysoką zmiennością wartości, m.in. ze względu na fakt, że nie podlegają one regulacjom prawa krajowego ani unijnego.

Dodatkowo od 31 października 2021 r. powstał obowiązek wpisu działalności związanej z kryptowalutami do *Rejestru działalności w zakresie walut wirtualnych*. Wpisu należało dokonać do 30 kwietnia 2022 r., jest on płatny, a jego brak jest zagrożony karą do wysokości 100 000 zł.

Jak już zostało wcześniej wspomniane, polska legislacja nie nadąza za rzeczywistością rynku kryptowalut na świecie oraz z coraz większą liczbą kryptoentuzjastów w Polsce. Działania rządu w tym zakresie ograniczają się jedynie do wydawania komunikatów przez Komisję Nadzoru Finansowego, w których wskazuje się, że ze względu na nieuregulowany status prawny kryptoaktywów emisja, nabycie, korzystanie, a także obrót wiąże się z podwyższonym ryzykiem, a w szczególności z brakiem możliwości egzekucji roszczeń związanych z ich nabyciem, ryzykiem utraty do nich dostępu, czy też znacznego spadku ich wartości.

3.4. Kryptowaluty a podatek dochodowy

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlega co do zasady każdy uzyskany dochód, o ile nie jest od tego opodatkowania zwolniony. Tym samym możliwa jest sytuacja, w której powstanie zobowiązanie podatkowe w związku z transakcją, w której uczestniczą kryptowaluty. Mimo iż kryptowaluty są całkowicie wirtualne, mają swoje przeliczenie na walutę tradycyjną, tzw. fiat. Z uwagi na to, iż można je wymienić na waluty tradycyjne, sprzedając je za kwotę wyższą niż zostały nabyte, powstaje zysk, na który urzędy podatkowe na całym świecie bardzo chętnie nakładają podatki, by zasilić budżet państwa. Dodatkowo brak ujednoliconego uregulowania kryptowalut oraz występowanie w wielu państwach dezinformacji sprawia, że opodatkowanie obrotu kryptowalutami wywołuje wiele kontrowersji.

Niemcy, uznawane za lidera wśród gospodarek kryptograficznych, w 2022 r. wydały wytyczne dotyczące opodatkowania kryptowalut, a także innych tokenów opartych na technologii blockchain. Sprzedaż nabytych kryptowalut, takich jak bitcoin lub ether została zwolniona z podatku dla osób fizycznych, pod warunkiem niezbywania tych aktywów minimum przez jeden rok. Drugą gospodarką o bardzo przyjaznym podejściu do kryptowalut pod względem podatkowym jest Portugalia, która przez entuzjastów aktywów wirtualnych jest często określana mianem raju podatkowego. W Portugalii nie ma przepisów podatkowych związanych z kryptowalutami, w związku z tym nie pobiera się podatku dochodowego z tytułu kryptowalut od osób fizycznych, chyba że stanowią one jedyny dochód lub dotyczą działalności profesjonalnej. Kluczowym kryterium jest tu regularność uzyskiwania zysku z wymiany kryptowalut na fiat lub transakcji przeprowadzanych na kryptowalutach. Co ciekawe, z coraz częstszych wypowiedzi portugalskiego ministra finansów można wywnioskować, że w przyszłości kryptowaluty będą jednak podlegać opodatkowaniu w tym kraju, jednakże żadne konkretne terminy nie zostały jeszcze podane.

Popularnym krajem wśród inwestujących w kryptowaluty jest również Cypr, gdzie podatek od zysków z handlu akcjami lub innymi papierami wartościowymi, w tym forex lub bitcoinem, jest zerowy. Na Cyprze można więc dokonywać transakcji z użyciem kryptowalut bez podatku, bez znaczenia czy dokonuje tego osoba fizyczna, czy firma. Wśród krajów unijnych występuje jeszcze inny raj podatkowy, którym jest Malta, określana mianem „wyspy blockchain”. Kraj uznaje kryptowaluty jako pełnoprawny środek rozliczeniowy, a dochody rezydentów z tytułu PIT zwolnione z jego płacenia.

Problem opodatkowania kryptowalut nie ominą również polskiej gospodarki, w której ustawodawca skupił swoją uwagę na opodatkowaniu transakcji obejmujących obrót kryptowalutami podatkiem dochodowym, podatkiem od czynności cywilnoprawnych oraz podatkiem od towarów i usług, o którym będzie mowa w dalszej części opracowania.

W marcu 2018 r. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że przychód ze sprzedaży bitcoina należy zakwalifikować jako przychód ze sprzedaży praw majątkowych (Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, II FSK 488/16). Zgodnie zatem z art. 7 ust. 1 pkt 1b oraz pkt 2b ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych z tytułu umowy sprzedaży lub zamiany innych praw majątkowych należy uiścić 1% podatku od czynności cywilnoprawnych, tak jak podlega mu sprzedaż lub zamiana innych praw majątkowych (Ustawa z dnia 9 września 2000...). Taka interpretacja przepisów i zajęcie stanowiska przez Ministerstwo Finansów w swoim komunikacie z 4 kwietnia 2018 r. wywołało na polskim rynku kryptowalut poruszenie, chociażby dlatego, że w ramach dziennego obrotu kryptowalutami zawierane są tysiące transakcji, bardzo często tylko przez jednego uczestnika. Ponadto przy opodatkowaniu obrotu każdej wymiany, kupna czy sprzedaży kryptowaluty obciążenie podatnika wielokrotnie przekroczyłoby wartość osiągniętego dochodu i transakcje byłyby zwyczajnie nieopłacalne, pomijając już fakt składania w urzędzie skarbowym deklaracji PCC potwierdzających wszystkie przeprowadzone operacje przez inwestora.

Od 1 stycznia 2019 r. wprowadzono zasadnicze zmiany dotyczące wirtualnych walut. Wszystkie przychody osiągnięte z tytułu handlu wirtualnymi walutami należy kwalifikować do przychodów z kapitałów pieniężnych opodatkowanych 19% stawką podatku dochodowego, niezależnie od wysokości osiągniętego dochodu (Ustawa z dnia 23 października 2018...). Jednakże przy dochodzie przekraczającym 1 mln zł należy dodatkowo uiścić dopłatę solidarnościową w wysokości 4% od dochodu. Zobowiązanie podatkowe powstaje tylko w momencie wymiany kryptowaluty na walutę fiat oraz w momencie zakupu towarów lub usług z użyciem kryptowalut, przy czym nie ma znaczenia czy sprzedaż odbyła się na giełdzie, w kantorze czy na wolnym rynku. Sama zamiana jednej kryptowaluty na drugą nie jest podstawą do opodatkowania w Polsce.

Od zysków można odliczyć koszty związane z handlem, np. opłaty giełdowe, co wydaje się korzystne z punktu widzenia kryptowalutowych inwestorów, jednakże rozliczenie tych kosztów będzie problematyczne. Organy podatkowe uznają za koszty uzyskania przychodu wszelkie gospodarczo uzasadnione wydatki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, których celem jest osiągnięcie, zabezpieczenie i zachowanie źródła przychodów. Konieczne zatem jest wykazanie bezpośredniego związku poniesionych kosztów z prowadzoną działalnością, co w przypadku kryptowalut jest mocno utrudnione. Ich specyfika oraz anonimowość przeprowadzanych transakcji uniemożliwia uzyskanie faktury sprzedaży dokumentującej poniesiony wydatek, a jedynymi dowodami potwierdzającymi wykonanie transakcji są historia na platformie kryptowalutowej oraz potwierdzenia przelewów. Do 2019 r. organy podatkowe stały na stanowisku, że na podstawie przepisów rozporządzenia w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów nie ma podstaw do zaksięgowania w niej poniesionego przez podatnika wydatku na zakup kryptowaluty, jako koszt, na podstawie potwierdzenia przelewów bankowych (Ustawa z dnia

29 września 1994...). W związku z wieloma zapytaniami podatników, zarówno działających w branży kryptowalutowej, jak i innych, Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej (2019) wydał interpretację indywidualną, w której stwierdził dopuszczalność uznania potwierdzenia przelewu za dowód stwierdzający poniesione przez przedsiębiorcę koszty. Organ interpretacyjny zastrzegł jednak, że nie można jednoznacznie przesądzić, jaki dokument będzie wystarczający do zaksięgowania wydatku w koszty podatkowe. Dało to jednak duże możliwości urzędowi skarbowym przy dokonywaniu kontroli podatkowych i ostateczna ocena jego poprawności należy do nich. W każdym przypadku kwalifikacja będzie zależna od konkretnych okoliczności, co nie jest z pewnością czynnikiem zachęcającym do rozwoju tego rynku w Polsce.

3.5. Podatek od towarów i usług a kryptowaluty

Jak już zostało wcześniej omówione, w wielu krajach sprzedaż, jak i kupno kryptowalut od osób fizycznych i firm z doliczeniem marży było uznawane za zwykłą usługę elektroniczną i wiązało się z koniecznością opodatkowania takiej transakcji podatkiem VAT, co było czynnikiem zniechęcającym do inwestowania w kryptowaluty i skutecznie blokowało rozwój tego rynku. Orzeczenie TSUE, omówione wcześniej, okazało się przełomowe dla rynku kryptowalut – wynika z niego, że kryptowaluta jest używana w sposób odpowiadający prawnym środkom płatniczym, zatem jest transakcją, która polega na wymianie walut narodowych na walutę wirtualną lub odwrotnie, jest zwolniona z konieczności płacenia podatku od towarów i usług (VAT).

W 2014 r. Izba Skarbowa w Warszawie wydała interpretację indywidualną, w której wskazała, że używanie alternatywnego środka płatniczego, w tym przypadku bitcoina, w celu realizowania zobowiązań nie podlega VAT (Izba Skarbowa w Warszawie, 2014). Stanowisko to było zatem zbieżne z wydanym w 2015 r. orzeczeniem TSUE i było powielane w kolejnych indywidualnych interpretacjach wydawanych przez tę Izbę Skarbową.

Podejście krajów Unii Europejskiej na podstawie orzeczenia TSUE do podatku VAT jest jednolite, jednakże warto dokonać przeglądu ustawodawstwa obowiązującego w innych państwach. Obecnie w Malezji obowiązuje podatek od sprzedaży towarów i usług (SST), który ma zastosowanie do produkcji i importu towarów oraz świadczenia usług podlegających opodatkowaniu. Kryptowaluty nie są w tym kraju klasyfikowane jako towar, zatem przepisy ustawy nie mają zastosowania. Dyskusyjny jest jednak zapis określający konieczność płacenia podatku od świadczenia usług, w tym cyfrowych, które zostały określone jako „każda usługa, która jest dostarczana lub subskrybowana przez internet lub w inny sposób z wykorzystaniem sieci elektronicznej, która wykorzystuje technologię i jej świadczenie jest zautomatyzowane” (PwC, 2021). Taka definicja pozwala stwierdzić, iż obrót kryptowalutami wpisuje się

w terminologię usługi cyfrowej i może, a wręcz powinno być opodatkowane. Do tej pory nie ma jednak jeszcze żadnych wytycznych ze strony malezyjskich władz, czy udostępnianie zasobów cyfrowych, takich jak: waluta cyfrowa, tokeny płatności, tokeny zabezpieczające czy tokeny użytkowe uważane są za usługę cyfrową (PwC, 2021).

W Szwajcarii, nazywanej „doliną krypto” Europy, kryptowaluty są traktowane jako pieniądź fiducjarny i wszelkie transakcje związane z ich obrotem są zwolnione z podatku VAT. Wszystkie prowizje i opłaty stosowane w związku z tymi transakcjami są uważane za opłaty za usługi finansowe i również nie podlegają opodatkowaniu podatkiem VAT.

W 2022 r. można było również zaobserwować zmiany w podejściu do opodatkowania kryptowalut w Rosji, gdzie zatwierdzono projekt ustawy zwalniającej emitentów kryptowalut z podatku od wartości dodanej (VAT). Obowiązująca dotychczas, od 2021 r., ustawa nakładała na waluty cyfrowe 20% podatek pośredni z uwagi na klasyfikowanie ich jako własności, która w przypadku sprzedaży obciążana jest podatkiem z tytułu sprzedaży towarów i usług. Taki krok został poczyniony w związku z sankcjami nałożonymi na Rosję przez Zachód po inwazji na Ukrainę. Aby pobudzić gospodarkę, dotkniętą kryzysem finansowym, władze rosyjskie zdecydowały się na działania zachęcające inwestorów, mające ułatwić rozwój branży kryptograficznej. W chwili wykluczenia Rosji z międzynarodowego systemu płatności SWIFT, co nastąpiło w lutym 2022 r., pojawiły się nawet głosy wśród członków Dumy Państwowej, aby akceptować kryptowaluty, w tym bitcoina, do międzynarodowych płatności za ropę naftową.

Ciekawym przypadkiem jest także Salwador, który w czerwcu 2021 r. wprowadził prawo uznające bitcoina za legalny środek płatniczy w swoim kraju. Planowane jest wybudowanie miasteczka „Bitcoin City”, które będzie finansowane z kryptowalut, a zasilane z energii geotermalnej czerpanej z pobliskiego wulkanu Conchagua. Prezydent Salwadoru zamierza zebrać za pośrednictwem „Bitcoin Bond”, we współpracy z firmą Blockstream zajmującą się infrastrukturą aktywów cyfrowych, ok. 1 mld USD poprzez wyemitowanie 10-letnich tokenizowanych obligacji denominowanych w dolarach amerykańskich. Połowa tej kwoty zostanie przeznaczona na zakup bitcoina, a druga połowa na infrastrukturę energetyczną i wydobywczą bitcoina. Po 5-letnim okresie rząd zacznie sprzedawać swoje bitcoiny i wypłacać dodatkową dywidendę inwestorom. Co ciekawe, mieszkańcy miasteczka będą zwolnieni ze wszystkich podatków, z wyjątkiem podatku VAT, którego stawka będzie wynosić 10%. Dodatkowo zachętą dla inwestorów zagranicznych ma być zwolnienie ich z podatku od zysków z inwestycji w wartości cyfrowe. Plany prezydenta Salwadoru wydają się być mało realne, szczególnie obserwując duże wahania bitcoina w ostatnich miesiącach, jednakże wizja stworzenia Singapuru Ameryki Łacińskiej jest dla władz salwadorskich zachęcająca, szczególnie że pomysł ten ma wielu entuzjastów (McDonald, 2021).

3.6. Polityczne implikacje kryptowalut

Wydaje się, że przeobrażenia gospodarcze i digitalizacja różnych dziedzin naszego życia nie mogą ominąć również pieniądza, zatem pieniądz cyfrowy, który staje się coraz bardziej popularny, będzie pełnił kluczową rolę w realizacji większości transakcji na świecie. Pamiętać należy, że staje się on bardziej zaawansowaną technologicznie formą pieniądza elektronicznego. Tym samym można już mówić o pieniądzu cyfrowym w formie stablecoinów, czyli powiązanych z daną walutą fiducjarną, oraz pieniądzu cyfrowym banków centralnych – emitowanym przez nie same (CBDC).

Zdaniem Europejskiego Banku Centralnego rozwój stablecoinów może przebiegać w trzech wymiarach (EBC, 2020):

1. Pozwolą one na zabezpieczenie zysków z aktywów bazujących na technologii blockchain (przede wszystkim kryptowalut) jako bardziej stabilna i bezpieczniejsza forma.
2. Mogą stać się nową metodą płatności.
3. Mogą stać się alternatywnym medium tezauryzacji, wówczas pieniądz fiducjarny straci siłę nabywczą, co dla banków centralnych jest największym zagrożeniem.

Rozwój rynku stablecoinów może poważnie zakłócić istniejący system płatności, bo tworzą one silną konkurencję dla walut narodowych. Jeśli instrument ten spotka się ze społeczną akceptacją, ludzie chętniej będą utrzymywali swoje oszczędności w alternatywnych formach pieniądza, niepodlegających inflacji, a to z kolei mogłoby zagrozić skuteczności całej polityki gospodarczej państwa. Wzrost oszczędności w stablecoinach oraz zwiększenie liczby transakcji, w których byłyby używane do rozliczeń, zmniejszy liczbę depozytów tradycyjnych w sektorze bankowym, co ograniczy możliwości kreacji pieniądza bankowego przez banki komercyjne.

Banki centralne zauważyły już te zagrożenia, biorąc pod uwagę wzrost rozpoznawalności stablecoinów w wyniku projektu konsorcjum Libra (nazwa zmieniona w 2020 r. na Diem), tworzącego popularną „walutę Facebooka”, która miała być właśnie stablecoinem. Podjęto już próbę powiązania tego stablecoina z walutą fiducjarną, jaką jest dolar amerykański, choć w pierwotnych założeniach „waluta Facebooka” miała mieć pokrycie w różnych aktywach. W ten sposób władze monetarne USA pośrednio zachowały kontrolę nad stablecoinem.

Kolejnym krokiem banków centralnych jest praca nad własnymi walutami opartymi na technologii blockchain lub na niej wzorowanych. W 2019 r. już ponad 80% banków centralnych prowadziło prace nad CBDC (BIS, 2020). Co ciekawe, tworzenie własnej waluty nie zostało w żaden sposób zestandaryzowane, zatem waluta cyfrowa każdej instytucji może mieć własny unikalny kształt oraz funkcje. Rozwój CBDC to również potencjalne zagrożenia, takie jak ułatwiona inwigilacja obywateli i tym samym utrata prywatności oraz potencjalne ograniczanie użytkowania pieniędzy przez programowanie pieniądza z datą ważności. Oznaczałoby to, że pieniądz dostępny jest tylko przez pewien czas, co budzi skrajne emocje nawet wśród kryptoentuzjastów.

3.7. Podsumowanie

Pojawienie się waluty wirtualnej na świecie oraz dynamiczny rozwój rynku kryptowalut postawiły przed organami władz nowe wyzwania oraz konieczność wprowadzenia regulacji o charakterze prawnym, a także finansowym. Wybrane państwa dostrzegły już możliwości wynikające z kryptowalut i stały się one dla nich nowymi narzędziami w realizacji określonych celów i założeń politycznych. Inna grupa państw to te, w których entuzjazm związany z kryptowalutami jest bardziej umiarkowany, a brak możliwości kontroli przez rząd czy banki skutecznie opóźnia wprowadzanie przez nie regulacji związanych z obrotem walutami wirtualnymi.

Waluty cyfrowe są oparte na konkretnych rozwiązaniach technologicznych, przez co pełnią określone funkcje. Pierwszą z nich jest dokonywanie transakcji i wymian anonimowych, co dla wielu konsumentów może być z różnych powodów istotne. Druga z funkcji odnosi się do wartości, która sprawia, że instrument ten może być formą inwestycji lub alternatywną metodą alokacji środków. Ostatnim elementem zastosowań jest łańcuch bloków. Stwarza to duże możliwości ich wykorzystania w wielu dziedzinach gospodarki, choć biorąc pod uwagę bezpieczeństwo, kryptowaluty i związany z nimi poziom anonimowości transakcji mogą być wykorzystywane w działalności nielegalnej przez grupy przestępcze oraz w procederze prania brudnych pieniędzy.

Takie skrajne podejścia pozwalają stwierdzić, że waluty wirtualne będą nowym etapem rozwoju gospodarek lub staną się rajem dla oszustów. Konieczne są zatem rozwiązania i regulacje oparte na zaufaniu do instytucji międzynarodowych, które spowodują, że kryptowaluty będą wykorzystywane w sposób legalny i pomogą w rozwoju społeczeństwa informacyjnego, a zablokują możliwości ich wykorzystywania przez oszustów i przestępców.

Znaczącą rolę odegra również w tym procesie wprowadzanie nowych regulacji podatkowych, bo są one wciąż niewystarczające. W okresie kilkunastu lat od pojawienia się pierwszej kryptowaluty udało się w zasadzie rozwiązać tylko problemy związane z podatkiem VAT.

Unia Europejska tworzy dodatkowo rejestr użytkowników walut wirtualnych oraz nakłada na giełdy kryptowalut obowiązek zbierania szczegółowych informacji na temat ich użytkowników. Czy są to działania, które przyspieszą rozwój tego rynku w krajach unijnych, czy też sprawią, iż inwestorzy wybiorą inne, bardziej atrakcyjne miejsca lokalizacji? Czas pokaże.

Polski prawodawca również nie wprowadza znaczących regulacji, raczej przyjmuje postawę bierną, czekając na wskazówki i doświadczenia innych krajów unijnych oraz ustalenia na szczeblu centralnym. To sprawia, że polski inwestor kryptowalut nie może czuć się pewnie, a niejasne przepisy oraz problemy techniczne związane

z rozliczaniem podatków mogą spowodować zmniejszenie ich popularności oraz zahamować dalszy rozwój polskiej gospodarki kryptograficznej.

Reasumując, konieczne jest wypracowanie jednolitego modelu opodatkowania obrotu kryptowalutami na gruncie wszystkich podatków na zasadzie wprowadzenia nowych przepisów podatkowych w kontekście rynku kryptowalut. Nowe rozwiązania legislacyjne w zakresie kryptowalut warto byłoby dostosować do trendów obserwowanych w innych krajach, biorąc pod uwagę wysoki potencjał innowacyjny kryptowalut, co w przyszłości może przyczynić się do napływu nowych inwestorów do krajów unijnych, w tym i do Polski.

Bibliografia

- Bartkowiak, R. i Wachowiak, P. (red.). (2014). *Nauki ekonomiczne w XXI wieku. Stan obecny i perspektywy rozwoju*. Warszawa: SGH.
- BIS. (2020). *Central bank digital currencies: Foundational principles and core features*. Pobrane 24 sierpnia 2022 z <https://www.bis.org/publ/othp33.pdf>.
- Case C-264/14. (2015). *Skatteverket v. David Hedqvist*. ECLI:EU:C:2015:718. Pobrane 2 sierpnia 2022 z <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-264/14&language=PL>
- Digital Commodities Consumer Protection Act of 2022. (2022). Pobrane 22 sierpnia 2022 z https://www.agriculture.senate.gov/imo/media/doc/crypto_bill_section_by_section1.pdf
- Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC. Pobrane 2 sierpnia 2022 z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0110>
- Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC. Pobrane z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015L0849>
- Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. Pobrane 5 sierpnia 2022 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32018L0843>
- Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej. (2019). Pismo z dnia 10 października 2019 r., 0112-KDIL3-1.4011.227.2019.1.GM, *Zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów zakupu kosmetyków koreańskiego pochodzenia*. Pobrane 25 sierpnia 2022 <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/pisma-urzedowe/0112-kdil3-1-4011-227-2019-1-gm-zaliczenie-do-kosztow-185064162>
- EBC. (2020). Stablecoins: Implications for monetary policy, financial stability, market infrastructure and payments, and banking supervision in the euro area. *Occasional Paper Series*, (247).
- ESMA. (2018). *ESAs warn consumers of risks in buying virtual currencies*. Pobrane 5 sierpnia 2022 z <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esas-warn-consumers-risks-in-buying-virtual-currencies>
- Federal Council report on virtual currencies in response to the Schwaab (13.3687) and Weibel (13.4070) postulates. (2014, 25 czerwca). Pobrane 23 stycznia 2023 z <https://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/35355.pdf>

- FINMA. (2018). *Guidelines for enquiries regarding the regulatory framework for initial coin offerings (ICOs)*. Pobrane 23 stycznia 2023 z <https://www.finma.ch/en/~media/finma/dokumente/dokumententcenter/myfinma/1bewilligung/fintech/wegleitung-ico.pdf>
- Fortune. (2018, 31 stycznia). *How to Steal \$500 Million in Cryptocurrency* by Bloomberg. Pobrane 25 stycznia 2023 z <https://fortune.com/2018/01/31/coincheck-hack-how/>
- Hammond, S. i Ehret, T. (2022). *Cryptocurrency regulations by country*. Thomson Reuters. Pobrane 22 sierpnia 2022 z <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2022/04/Cryptos-Report-Compendium-2022.pdf>
- Handelsregisteramt Zug akzeptiert Kryptowährungen Bitcoin und Ether als Zahlungsmittel. (2017, 2 listopada). Pobrane 23 stycznia 2023 z <https://www.zg.ch/behoerden/volkswirtschaftsdirektion/handelsregisteramt/aktuell/handelsregisteramt-zug-akzeptiert-kryptowaehrungen-bitcoin-und-ether-als-zahlungsmittel>
- IKSYNC.com (2022). *Polak inwestor 2022. Jak Polacy inwestują?*. Pobrane 13 sierpnia 2022 z <https://polak-inwestor.pl/raport-2022>
- Izba Skarbowa w Warszawie. (2014). Pismo z dnia 24 czerwca 2014 r., IPPP2/443-334/14-2/BH. Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/pisma-urzedowe/ipp2-443-334-14-2-bh-pismo-wydane-przez-izba-skarbowa-w-184787375>
- Lea J. (2022). *The Coincub Global Crypto Ranking, Coincub*. Pobrane 6 sierpnia 2022 z https://coincub.com/ranking/the-coincub-q2-global-crypto-ranking-categories-2022/?fbclid=IwAR00QiHYsTZ-5vl-JbyCoXtkL5W3it4Kq7Z7pA71d9aEp_nWkm-p0kpbNZbk
- Lorensca, H. (2021). Cryptocurrency – The internet „dollar” comparative analysis of regulations on cryptocurrency between indonesia, Singapore and China. *The Lawpreneurship Journal*, 1(2). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://journal.prasetyamulya.ac.id/journal/index.php/TLJ/article/view/639/420>
- McDonald, M. D. (2021). *El Salvador plans tokenized bitcoin bonds and tax-free 'bitcoin city'*. Pobrane 23 sierpnia 2022 z <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-11-21/el-salvador-plans-1b-in-tokenized-bitcoin-bonds-bukele-says>
- MiCA. (2022). *Proposal for a regulation on Markets in crypto-assets – Three-column table to commence trilogues*. Pobrane 22 sierpnia 2022 z https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_7694_2022_INIT&from=EN
- Opinion of the European Banking Authority on the EU Commission’s proposal to bring Virtual Currencies into the scope of Directive (EU) 2015/849 (4AMLD). (2016). Pobrane 3 sierpnia 2022 z <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1547>
- Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 22 października 2015 r., 2015, sygn. C-264/14.
- PARP. (2022). *Regulacje dotyczące rozwoju finansów cyfrowych – rozporządzenie MiCA*. Pobrane 22 sierpnia 2022 z <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/82700:regulacje-dotyczace-rozwoju-finansow-cyfrowych-rozporzadzenie-mica>
- Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council Amending Directive (EU), 2015/849 on the Prevention of the Use of the Financial System for the Purposes of Money Laundering or Terrorist Financing and Amending Directive 2009/101/EC. Pobrane 25 sierpnia 2022 z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0450>
- PwC. (2021). *Annual Global Crypto Tax Report 2021*. Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://www.pwc.com/us/en/services/tax/library/releases-its-2021-global-crypto-tax-report.html>
- Ramasastri, A. (2014). *Bitcoin: If you can't ban it, should you regulate it? The merits of legalization, verdict justia*, 25 February 2014. Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://verdict.justia.com/2014/02/25/bitcoin-cant-ban-regulate>
- The Law Library of Congress. (2018). *Regulation of Cryptocurrency Around the World*. Pobrane 24 stycznia 2023 z <https://tile.loc.gov/storage-services/service/l/lglrd/2018298387/2018298387.pdf>

- UKNF. (2020). Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wydawania i obrotu kryptoaktywami. 10 grudnia 2020 r. Pobrane 20 sierpnia 2022 z https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stalowisko_UKNF_ws_wydawania_i_obrotu_kryptoaktywami_71794.pdf
- Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. 2018, poz. 723). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000723/U/D20180723Lj.pdf>
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. 2011, nr 199, poz. 1175). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111991175/U/D20111175Lj.pdf>
- Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018, poz. 2193). Pobrane 21 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180002193>
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. 2005, nr 183, poz. 1538). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051831538/U/D20051538Lj.pdf>
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 1994, nr 121, poz. 591). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19941210591/U/D19940591Lj.pdf>
- Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. 2000, nr 86, poz. 959). Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20000860959>
- World Economic Forum. (2022, 10 sierpnia). *US crypto regulation bill aims to bring clarity to decentralized autonomous organizations. Financial and Monetary System*. Pobrane z <https://www.weforum.org/agenda/2022/08/us-crypto-regulation-daos/>
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, II FSK 488/16. *Przychód ze sprzedaży kryptowaluty jako przychód z praw majątkowych*. Pobrane 21 sierpnia 2022 z <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/ii-fsk-488-16-przychod-ze-sprzedazy-kryptowaluty-jako-522558554>
- Xie, R. (2019). Why China had to „Ban” Cryptocurrency but the U.S. did not: A Comparative Analysis of Regulations on Crypto-Markets Between the U.S. and China. *Washington University Global Studies Law Review*, 18(2), 457-492.
- Zacharzewski, K. i Piech, K. (red.). (2017). *Przegląd polskiego prawa w kontekście zastosowań technologii rozproszonych rejestrów oraz walut cyfrowych*. Program „Od papierowej do cyfrowej Polski”. Strumień „Blockchain i kryptowaluty”. Pobrane z https://www.gov.pl/documents/31305/52168/przegląd_polskiego_prawa_w_kontekście_zastosowan_tehnologii_rozproszonych_rejestrów_oraz_walut_cyfrowych.pdf/f6e74ce0-09e5-776d-bd3b-c21fca96cce2
- Zhang, L. (2022). *China: National development and reform commission issues notice restricting cryptocurrency mining*. Pobrane 20 sierpnia 2022 z <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2022-02-08/china-national-development-and-reform-commission-issues-notice-restricting-cryptocurrency-mining/>

Cryptocurrency Public Policy and Regulations

Abstract: The chapter presents institutional conditions of legal and economic nature, important for the development of the cryptocurrency market in the world. Legal regulations of selected economies, such as China, USA, Russia, Switzerland, Japan, Singapore, as well as the European Union, including Poland, were discussed. The subject of taxation of cryptocurrencies with the income tax and the tax on goods and services (VAT) was also examined.

Keywords: law, cryptocurrencies, income tax, VAT.